

การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้น
ผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย*
A STUDY OF OBSTACLES AND MEASURES TO INCREASING
THE EFFECTIVENESS OF CONDUCTING INMATE SEARCH ACCORDING
TO INTERNATIONAL STANDARD IN THAI PRISONS

จิตติตา จิตธรรมพฤษ์

Dittita Tititampruk

มหาวิทยาลัยมหิดล

Mahidol University, Thailand

E-mail: noodittita2522@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย เชิงคุณภาพ โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างจากเรือนจำ 6 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้อำนวยการส่วนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 25 คน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นผู้วางนโยบาย มาตรการและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำเพื่อรวบรวมความคิดเห็น แนวคิดและข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำประเทศไทยตามหลักมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรือนจำในด้านการตรวจค้น ได้แก่ การขาดแคลนการสนับสนุนเงินงบประมาณของกรมราชทัณฑ์ด้านการตรวจค้น การขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการควบคุมและตรวจค้นผู้ต้องขัง และเรือนจำยังประสบปัญหาด้านการนำนโยบายด้านการตรวจค้นลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและ ไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหาด้านอาคารสถานที่ของเรือนจำจะส่งผลกระทบต่อกรตรวจค้นผู้ต้องขัง ตลอดเรือนจำยังประสบปัญหาด้านการหาข่าวในเรือนจำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาระบบการตรวจค้นผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล ควรดำเนินการดังนี้ 1) นำนโยบาย 5 ก้าวอย่างแท้จริงมาปรับเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์มาเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเรือนจำ 2) นำระบบการตรวจค้น

* Received 19 June 2020; Revised 5 August 2020; Accepted 24 August 2020

ตามหลักมาตรฐานสากลมาปฏิบัติอย่างจริงจัง และ 3) กำหนดแผนหรือรูปแบบการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากล โดยกรมราชทัณฑ์ต้องกำหนดแผนหรือรูปแบบการตรวจค้นให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

คำสำคัญ: การตรวจค้นผู้ต้องขัง, การควบคุมผู้กระทำผิด, เรือนจำและทัณฑสถาน

Abstract

This article aims to study problems and obstacles of inmate search system in Thai prison and to present the measures for increasing the effectiveness of conducting inmate search beyond the International Standards. This research is the qualitative study by utilizing the documentary research following with in - dept. interview of executives, director of custody division and prison officers in total 25 samples from six prisons because these samples are policy and measures makers, also some of them are directly responsible for inmate search system in Thai Prisons. The key purpose of this study is to collect the sample's opinions, concepts and suggestions regarding problems and obstacles of inmate search system including the propositioning measures for increasing the effectiveness of conducting inmate search beyond the International Standards. The results of study revealed that there was a problem in relation to administrative and management of inmate search system in Thai Prisons. These include the deficient budget for inmate search system and short staffed. Also, not only there was short staffed, but also the officers lacked skills and knowledge of inmate custody and search. The results were also shown that there were problems with administrative policy and the physical building of the prison, which was improper, and the inadequacy of equipment and materials. Finally, there was a problem of insufficient secret information seeking inside prison. Based on the results, the measures for increasing the effectiveness of conducting inmate search beyond the International Standards should be applied as follows: 1) the policy of 5 steps of correctional changed should be implemented as a guideline for prison management 2) the International Standard for inmate search system should be practically applied in prisons and 3) Setting the custodial plans and inmate search system according to the International Standards for inmate search system in

which Department of Corrections should set the standard for custodial plans and inmate search system for all prisons and correctional institutions in Thailand.

Keywords: Inmate Search, Offender Custody, Prisons and Correctional Institutions.

บทนำ

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ได้มุ่งปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอย่างเข้มงวดและลงโทษเพื่อให้คนเกรงกลัวเหมือนในอดีตเพียงอย่างเดียว แต่มีนโยบายในการมุ่งเน้นปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหรือผู้ถูกลงโทษด้วยการแก้ไขเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นกลับออกสู่สังคมไปเป็นพลเมืองดีสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้ภายใต้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ภารกิจของเรือนจำมิใช่เพียงควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น หากแต่ยังมีภารกิจที่ต้องการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมร้ายของผู้ต้องขังให้เป็นบุคคลที่สามารถกลับเข้าสู่สังคมทั่วไปเมื่อพ้นโทษแล้ว จากปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการทำงานของปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำเนื่องจาก เป็นกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่อเนื่องนับจากที่ได้รับตัวผู้ต้องขังไว้ในเรือนจำไปจนถึงปล่อยตัวผู้ต้องขังอีกทั้งยังครอบคลุมถึงภารกิจในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทั้งในด้านการจัดบริการ อบรมแก้ไขและการควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยและไม่หลบหนีภายใต้หลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2559) การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำอาจไม่เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลได้ โดยเฉพาะมาตรฐานในการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ตามหลักราชทัณฑ์สากลนั้น กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับจำนวนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง คือ เจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อจำนวนผู้ต้องขัง 5 คน แต่สำหรับประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้กำหนดให้มาตรฐานสำหรับเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังขั้นต่ำอยู่ที่ 1 ต่อ 10 หากแต่จำนวนเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ในปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 13,678 คน เมื่อเทียบกับผู้ต้องขัง ทำให้ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ประสบกับปัญหาความไม่ได้สัดส่วนของจำนวนเจ้าหน้าที่กับจำนวนผู้ต้องขังที่คิดเป็นอัตราส่วน 1 ต่อ 28 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2562, กองการเจ้าหน้าที่ กรมราชทัณฑ์) (กรมราชทัณฑ์ กองการเจ้าหน้าที่, 2562) ซึ่งเกินกว่าอัตราส่วนตามมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้ คือ 1 ต่อ 5 เนื่องจาก กรมราชทัณฑ์มีจำนวนสถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั่วประเทศมากถึงจำนวน 312,431 คน (ข้อมูลจากศูนย์ปฏิบัติการและติดตามสถานการณ์กรมราชทัณฑ์ กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 15 กรกฎาคม 2563) ในขณะที่เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศซึ่งปัจจุบัน มีจำนวน 143 แห่ง มีความจุมาตรฐานเพื่อรองรับผู้ต้องขังได้เพียง 110,250 คน (ข้อมูลจากส่วนมาตการควบคุมผู้ต้องขัง สำนักทัณฑ์วิทยา กรมราชทัณฑ์สำรวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2563) (กรมราชทัณฑ์ กองแผนงาน, 2563) ทำให้เรือนจำและทัณฑสถานเกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้แก้ปัญหาดังกล่าวในเบื้องต้น

โดยการย้ายระบายนผู้ต้องขังไปยังเรือนจำอื่น ๆ ที่พอจะรองรับผู้ต้องขังได้ แต่เมื่อผู้ต้องขังจากต่างเรือนจำโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูงหรือเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญย้ายมาอยู่รวมกันอาจทำให้เกิดปัญหาในด้านการควบคุม

สถานการณ์ผู้ต้องขังล้นเรือนจำยังทำให้กรมราชทัณฑ์ยังประสบปัญหาการลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้าเรือนจำซึ่งเกิดจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงจากผู้ต้องขังที่กระทำผิดเพราะความต้องการทางเศรษฐกิจ ความยากจน การขาดการศึกษามาเป็นผู้ต้องขังที่มีอิทธิพล เป็นผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญ ผู้ต้องขังเหล่านี้มีศักยภาพทางการเงินสูงมาก สามารถที่จะลักลอบนำสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในเรือนจำได้ เช่น การนำโทรศัพท์เข้าไปในเรือนจำ แม้ว่ากรมราชทัณฑ์จะมีมาตรการตรวจค้นและป้องกันอยู่ตลอดเวลาแต่ไม่สามารถจะจับผู้กระทำผิดได้ เพราะผู้ต้องขังเป็นผู้มีอิทธิพลหรืออำนาจเงิน จากปัญหาการลักลอบนำโทรศัพท์เข้าไปในเรือนจำทำให้เกิดการปัญหาสิ่งยาเสพติดเข้าไปในเรือนจำหรือแม้แต่การส่งยาเสพติดภายนอกเข้าเรือนจำที่มีลักษณะการดำเนินงานเป็นองค์กรอาชญากรรม ทำให้กระทบต่อภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ท้ายที่สุดจากสถานการณ์ปัญหาของกรมราชทัณฑ์ข้างต้นในปัจจุบัน และสถิติผู้ต้องขังยังมีสารเสพติดแสดงให้เห็นว่า การตรวจค้นผู้ต้องขังมีความสำคัญมากในการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ หากการตรวจค้นที่มีประสิทธิภาพ ปัญหาการลักลอบนำยาเสพติด สิ่งของต้องห้ามหรือโทรศัพท์มือถือเข้าเรือนจำก็จะน้อยลงหรือหมดไป นอกจากนี้การศึกษาวิจัยในเรื่องการตรวจค้นผู้ต้องขังในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการตรวจค้นผู้ต้องขังเพื่อนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบหรือแนวทางที่มีประสิทธิภาพของการตรวจค้นที่เอื้อประโยชน์ต่อการบริหารงานเรือนจำให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องตามหลักมาตรฐานสากล และส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของกรมราชทัณฑ์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังของเรือนจำ
2. เพื่อศึกษาและพัฒนาระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Approach) โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เอกสารทางวิชาการ บทความต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย

เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth interview) รวมทั้งการสังเกตการณ์ (Observation) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 25 คน คือ กลุ่มผู้บริหารระดับสูงของเรือนจำ ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำ ในเรือนจำ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน ผู้อำนวยการส่วนควบคุม ในเรือนจำกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน หัวหน้าฝ่ายควบคุม ในเรือนจำกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน และเจ้าหน้าที่ส่วนควบคุมในเรือนจำ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 คน ในเรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำพิเศษ กรุงเทพมหานคร เรือนจำจังหวัดนนทบุรี เรือนจำพิเศษมีนบุรี เรือนจำอำเภอดงหลวง และ เรือนจำอำเภอสี่คิ้ว ซึ่งการวิจัยดังกล่าวได้อาศัยจำนวนกรณี (Cases) หรือกลุ่มตัวอย่างไม่มากนักนั้นและเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เพื่อเลือกกรณีศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้มากที่สุด การนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงความคิดเห็น ประสบการณ์ และการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำเพื่อการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเหมาะสมเป็นไปตามหลักสากลที่นำมาศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำร่างรูปแบบหรือแนวทางการตรวจค้นที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้เพื่อหลีกเลี่ยงในการนำเสนอข้อมูลในส่วนที่เป็นการยกคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาอ้างอิง ผู้วิจัยจะไม่ระบุชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แต่จะอ้างอิงในสองลักษณะ ดังนี้ ลักษณะที่ 1 ในการอ้างอิงถึงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เฉพาะราย ผู้วิจัยอ้างอิงโดยใช้คำว่า “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” พร้อมระบุกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าว ลักษณะที่ 2 ในการอ้างอิงถึงความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เหมือนกัน หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันมากกว่า 1 คนขึ้นไป ผู้วิจัยอ้างอิงถึง โดยใช้คำว่า “กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” ตามด้วยกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มนั้น ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและข้อมูลอายุราชการของกลุ่มตัวอย่าง แสดงอยู่ในตารางที่ 1 และ 2

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลภูมิหลังส่วนบุคคลของผู้ตอบสัมภาษณ์ ในภาพรวมกลุ่มผู้บริหารระดับสูง ผู้อำนวยการส่วน หัวหน้าฝ่าย และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม

	ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน
สถานภาพทางสังคม (ตำแหน่ง)	ผู้บัญชาการเรือนจำ	6
	ผู้อำนวยการส่วน	5
	หัวหน้าฝ่าย	6
	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ	8
	รวม	25
เพศ	ชาย	25
	หญิง	0
	รวม	25

	ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน
อายุ	31 - 35 ปี	4
	36 - 40 ปี	5
	41 - 45 ปี	8
	มากกว่า 45 ปี	9
	รวม	25
สถานภาพ การสมรส	โสด	8
	สมรส	17
	หย่า	-
	รวม	25
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	9
	ปริญญาโท	14
	ปริญญาเอก	2
	รวม	25

จากตารางที่ 1 เพศของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการส่วน หัวหน้าฝ่าย และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของเรือนจำเป้าหมายทั้ง 6 แห่ง พบว่า เป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุปัจจุบันมากกว่า 45 ปี มากที่สุด จำนวน 9 คน รองลงมา มีอายุปัจจุบันระหว่าง 41 – 45 ปี จำนวน 8 คน อายุปัจจุบันระหว่าง 36 – 40 ปี จำนวน 5 คน และอายุปัจจุบันระหว่าง 31 – 35 ปี น้อยที่สุด จำนวน 4 คน สถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน 17 คน และสถานภาพโสด จำนวน 8 คน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 9 คน และมีระดับการศึกษาปริญญาเอกน้อยที่สุด จำนวน 2 คน

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดอายุราชการของผู้ตอบสัมภาษณ์ในภาพรวมกลุ่มผู้บริหารระดับสูง ผู้อำนวยการส่วน หัวหน้าฝ่าย และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม

ตำแหน่ง	อายุราชการ	อายุราชการ		
		มากกว่า 10 ปี	มากกว่า 15 ปี	มากกว่า 20 ปี
ผู้บัญชาการเรือนจำ				✓
ผู้อำนวยการส่วน			✓	
หัวหน้าฝ่าย			✓	
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ		✓		
รวม		8	10	7

จากตารางที่ 2 อายุราชการของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการส่วน หัวหน้าฝ่าย และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของเรือนจำเป้าหมายทั้ง

6 แห่ง พบว่ามีอายุราชการมากกว่า 15 ปี มากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมา มีอายุราชการมากกว่า 10 ปี จำนวน 8 คน และมีอายุราชการมากกว่า 20 ปี น้อยที่สุด จำนวน 7 คน

ผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคการตรวจค้นผู้ต้องขังเพื่อให้เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำมีอยู่หลายประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 แห่ง ยังไม่เป็นที่ไปตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

1.1 การขาดการสนับสนุนเงินงบประมาณจากกรมราชทัณฑ์ด้านการตรวจค้นกรมราชทัณฑ์ไม่ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดระเบียบเรือนจำอย่างเพียงพอ โดยจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า เรือนจำต้องนำเงินงบประมาณนอกงบประมาณของเรือนจำ โดยเฉพาะเงินร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังมาใช้ในการจัดระเบียบเรือนจำตลอดจนการตรวจค้นเรือนจำ ซึ่งควรจะใช้เงินงบประมาณปกติ เนื่องจากการตรวจค้นผู้ต้องขังอยู่ภายใต้นโยบายการจัดระเบียบเรือนจำ ซึ่งเป็นพันธกิจของกรมราชทัณฑ์ที่สอดคล้องกับกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังองค์การสหประชาชาติการดำเนินงานด้านการควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มผู้บัญชาการเรือนจำและกลุ่มผู้อำนวยการส่วน ส่วนใหญ่ที่ได้ความคิดเห็นว่า

“ปัญหาและอุปสรรคของการตรวจค้นผู้ต้องขัง แม้จะสอดคล้องหรืออยู่ภายใต้ นโยบายการจัดระเบียบเรือนจำแต่ กรมราชทัณฑ์ สนับสนุนงบประมาณให้เรือนจำดำเนินการไม่ถึง เรือนจำจำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณส่วนใดส่วนหนึ่งนำมาใช้ในการดำเนินการควบคุมผู้ต้องขัง เช่น เงินร้านสงเคราะห์ เพื่อให้ดำเนินการตามนโยบายการจัดระเบียบเรือนจำดำเนินการต่อไปได้ จึงจะทำให้การตรวจค้นทำได้รวดเร็ว” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 1, 2561)

ในขณะที่กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการควบคุมในเรือนจำกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลตรงข้ามกับกลุ่มผู้บัญชาการเรือนจำ และกลุ่มผู้อำนวยการส่วน มองว่า แม้จะพบว่าการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการจัดระเบียบเรือนจำ ปัญหาด้านงบประมาณที่จำกัดก็เป็นปัญหาสำคัญส่วนหนึ่ง หากแต่งานการตรวจค้นผู้ต้องขัง เป็นภารกิจหรืองานหลักของเรือนจำอยู่แล้ว หากเจ้าหน้าที่ร่วมแรงร่วมใจและปฏิบัติตามข้อกำหนด

ระเบียบข้อสั่งการของกรมราชทัณฑ์อย่างเคร่งครัดย่อมทำให้การตรวจค้นดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการควบคุมที่ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า

“แม้กรมราชทัณฑ์ จะสนับสนุนงบประมาณในการตรวจค้นผู้ต้องขังไม่เพียงพอ แต่จะเห็นได้ว่า งานการตรวจค้นเป็นภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์อยู่แล้ว หากเจ้าหน้าที่ร่วมแรงร่วมใจและปฏิบัติตามข้อกฎหมายระเบียบข้อสั่งการของกรมราชทัณฑ์อย่างเคร่งครัดย่อมทำให้การตรวจค้นดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตรวจค้นอย่างมีประสิทธิภาพทุกฝ่ายในเรือนจำต้องร่วมมือร่วมใจกัน ไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายควบคุมเพียงฝ่ายเดียว” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 2, 2561)

1.2 ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะความชำนาญด้านการควบคุมตรวจค้น ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะความชำนาญด้านการควบคุมตรวจค้น เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การตรวจค้นผู้ต้องขังไม่มีประสิทธิภาพ การขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการควบคุมตรวจค้น ผู้ปฏิบัติงานมีการทำงานหลายด้านหลายหน้าที่ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งการขาดทักษะความชำนาญต่อการควบคุมตรวจค้นเนื่องจากขาดการฝึกอบรมในด้านที่เกี่ยวข้อง โดยจากการสังเคราะห์ข้อมูลการให้สัมภาษณ์พบว่า กรมราชทัณฑ์ จะนำนโยบายการจัดระเบียบเรือนจำลงสู่การปฏิบัติในเรือนจำ แต่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเรือนจำเป้าหมายมองว่า หากกรมราชทัณฑ์สนับสนุนงบประมาณไม่เพียงพอในการตรวจค้นผู้ต้องขัง การจะทำให้การจัดระเบียบเรือนจำต้องประสบปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน ซึ่งก็จะสอดคล้องกับปัญหาบุคลากรที่ตามมา เนื่องจาก ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการควบคุมผู้ต้องขังเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของการตรวจค้นจัดระเบียบเรือนจำที่ให้ความคิดเห็นว่า จากปัญหาเรื่องงบประมาณ ในการตรวจค้นที่ไม่เพียงพอจะส่งผลต่อการตรวจค้นและปัญหาบุคลากรในเรือนจำตามมา ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

“... งบประมาณ และเจ้าหน้าที่มีจำนวนจำกัดที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจค้นผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบถ้วน” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 3, 2561)

“... สิ่งที่พบว่าเป็นปัญหาในเรื่องการตรวจค้นผู้ต้องขัง คือ ปริมาณของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนไม่เพียงพอ” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 4, 2561)

“... บุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจค้น ขาดการฝึกอบรมด้านการตรวจค้นอย่างสม่ำเสมอ” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 5, 2561)

1.3 ปัญหาการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ เรือนจำขาดการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพในการตรวจค้นเพื่อให้เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล ถึงแม้ว่าเรือนจำกลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 แห่ง สามารถดำเนินการตามนโยบาย 5

ก้าวอย่างในการจัดระเบียบเรือนจำได้เป็นอย่างดี โดยนำไปเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเรือนจำอย่างจริงจัง โดยให้เจ้าหน้าที่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระเบียบเรือนจำ และนำตัวชี้วัดมาตรฐานการจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถานมาใช้เป็นเกณฑ์กำหนดกิจกรรมการจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถาน 5 ด้าน ทั้งเจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขัง บุคคลภายนอก สภาพทางกายภาพ และกระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้การตรวจค้นมีประสิทธิภาพไปด้วย จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจค้นที่ไม่ประสิทธิภาพเป็นผลจากการที่เรือนจำขาดการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังเนื่องจากเรือนจำบางแห่งไม่มีการจัดทำแผนของเรือนจำด้านการตรวจค้นผู้ต้องขัง กำหนดแนวทางการจัดระเบียบเรือนจำให้มีความสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ และขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เรือนจำไม่มีการจัดระเบียบเรือนจำโดยยึดมาตรฐานนโยบายของกระทรวงยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์กำหนด ไม่มีการติดตามและประเมินผลการจัดระเบียบเรือนจำทุกชั้นตอน ตลอดจนการจัดระเบียบเรือนจำเป็นนโยบายเร่งด่วน และมีการกำหนดเวลาในการจัดระเบียบเรือนจำ ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความกดดันและตรากตรำ ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

“เรือนจำมักไม่มีการประชุมวางแผน กำหนดแนวทาง กำหนดหน้าที่ที่ความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ แต่ละจุดให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ อีกทั้งเรือนจำไม่มีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการตรวจค้นให้พร้อม” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 6, 2561)

“เรือนจำไม่มีการวางมาตรการในการตรวจค้น ห้ามนำสิ่งของต้องห้ามเข้าในเรือนจำ ไม่มีการมอบนโยบายการตรวจค้น ทำความเข้าใจ ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังเข้าใจ หลักการตรวจค้นเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังและเพื่อให้แนวทางปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 7, 2561)

“ไม่มีการบันทึกภาพการตรวจค้นทุกครั้งเพื่อเป็นหลักฐานป้องกันการฉ้อโกงร้องเรียน” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 8, 2561)

1.4 ปัญหาด้านอาคารสถานที่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าปัญหาด้านอาคารสถานที่ของเรือนจำส่งผลกระทบต่อตรวจค้นผู้ต้องขัง เนื่องจาก หากเป็นเรือนจำเก่า ซึ่งปัจจุบันพบว่า เรือนจำหลายแห่งมีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปเช่น เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำกลางคลองเปรม เรือนจำจังหวัดนครพนม เป็นต้น ทำให้เมื่อกล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเรือนจำ ได้แก่ แสงสว่าง ระบบถ่ายเทอากาศ อุณหภูมิ เสียง ความสะอาด สุขลักษณะ และสุขาภิบาล เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมในเรื่องดังกล่าวนี้จึงมีความแตกต่างกันในแต่ละอาคารสถานที่หรือแดนต่าง ๆ ตามอายุการใช้งานที่ยาวนาน ซึ่งมีผลหรือส่งผลกระทบต่อควบคุมตรวจค้นที่มีประสิทธิภาพลดลง ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้อำนวยการส่วนที่ให้ความเห็นว่า

“สภาพของเรือนจำเก่า ทรุดโทรม ทำให้การจัดระเบียบเรือนจำ การตรวจค้นเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 9, 2561)

“อาคารสถานที่ภายในเรือนจำมีอาคารมากมาย ก่อสร้างมานาน สลับซับซ้อน ทำให้การจัดระเบียบเรือนจำเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 10, 2561)

“พื้นที่ภายในเรือนจำคับแคบ ทำให้ผู้ต้องขังชุกซ้อนสิ่งของต้องห้ามได้ง่าย” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 11, 2561)

“โครงสร้างของเรือนจำหรือการก่อสร้างของเรือนจำ เน้นการควบคุมผู้ต้องขังมิให้หลบหนี จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดระเบียบเรือนจำ” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 12, 2561)

แต่เรือนจำในปัจจุบันก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการใช้งานปัจจุบัน และให้สอดคล้องกับจำนวนผู้ต้องขังเป็นประจําอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นหัวหน้าฝ่ายได้กล่าวว่า

“สภาพแวดล้อมของเรือนจำเก่า โดยทั่วไปก็อยู่ในระดับที่รับได้ แม้จะเป็นเรือนจำเก่ามีอายุการใช้งานมายาวนานหลายสิบปี แต่กรมราชทัณฑ์ก็มีการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ในเรือนจำมาโดยตลอด โดยเฉพาะระยะหลัง 7 – 8 ปีที่ผ่านมา ผู้บัญชาการเรือนจำให้ความสำคัญกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในเรือนจำทั้งในด้านเรือนนอน โรงเลี้ยง ห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น มีการทาสีใหม่เพิ่มห้องน้ำห้องส้วมให้มีความสะอาดถูกสุขอนามัยมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำของผู้ต้องขังโดยรวมดีขึ้น ทำให้ผู้ต้องขังเจ็บป่วยในเรือนจำน้อยลง” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 13, 2561)

1.5 ปัญหาด้านการหาข่าวเพื่อประโยชน์ในการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่า หากมีการหาข่าวในเรือนจำที่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้การตรวจค้นผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ให้ความเห็นไว้ว่า

“เรือนจำส่วนใหญ่ไม่มีการแต่งตั้งสายข่าวเพื่อแจ้งเบาะแสข่าว ทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 14, 2561)

“เรือนจำไม่มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานและบุคคลภายนอกเพื่อขอความร่วมมือสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร และขยายผลโดยเฉพาะกรณีผู้ร้ายรายสำคัญและเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 15, 2561)

“ไม่มีการสร้างชุมชนเข้มแข็งรอบเรือนจำเพื่อเป็นเครือข่ายแจ้งเบาะแสข่าว” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 16, 2561)

ปัญหาด้านการหาข่าวที่ไม่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำยังไม่มีความรู้หรือเทคนิคในการหาข่าวทั้งในเรือนจำและนอกเรือนจำที่ถูกต้อง ตลอดจนเจ้าหน้าที่เรือนจำขาดการประสานการมีส่วนร่วมในการหาข่าวจากภายนอกเรือนจำ เรือนจำไม่ได้กำหนด

ภารกิจหรือภาระงานโดยเฉพาะด้านการข่าวของเรือนจำเป็นการเฉพาะ และกรมราชทัณฑ์ ไม่มีการจัดตั้งศูนย์สำหรับการประมวลผลการข่าวจากเรือนจำเพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการจัดทำด้านการข่าว

1.6 บทบาทหรือความรับผิดชอบในการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารของกรมราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องพบว่า แผนปฏิบัติราชการ กรมราชทัณฑ์ พ.ศ.2559 – 2562 กำหนดพันธกิจของกรมราชทัณฑ์ไว้ 2 ด้าน คือ การควบคุม ผู้ต้องขังอย่างมีอารี และ การบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมราชทัณฑ์, 2559) ซึ่งจากพันธกิจของกรมราชทัณฑ์ทั้ง 2 ด้าน พบว่า มีความสอดคล้องกับกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ แต่มีการแยกการดำเนินงานด้านการดูแลสุขภาพและสวัสดิการผู้ต้องขังมาจัดเป็นหมวดแยกไว้ เนื่องจากเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ทั้ง 2 พันธกิจ และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ผู้ปฏิบัติงานราชทัณฑ์ได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ดังนั้น พันธกิจทั้ง 2 ด้านของ กรมราชทัณฑ์ สามารถนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังองค์การสหประชาชาติได้ 3 ด้าน ได้แก่

1.6.1 การดำเนินงานด้านการควบคุม เช่น หลักการเบื้องต้น การลงทะเบียน การจำแนกประเภทของผู้ต้องขังและการแยกขัง ผู้ต้องขังระหว่างรอการพิจารณาคดี ที่พักอาศัยของผู้ต้องขังวินัยและการลงโทษ เครื่องพันธนาการ เป็นต้น

1.6.2 การดำเนินการด้านการบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง เช่น การนับถือศาสนา การบำบัดแก้ไขผู้ต้องขัง การให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ต้องขัง การทำงานของผู้ต้องขังในเรือนจำการศึกษาและนันทนาการ เป็นต้น

1.6.3 การดำเนินงานด้านการดูแลสุขภาพและสวัสดิการผู้ต้องขัง เช่น สุขอนามัยส่วนตัวเสื้อผ้าและที่นอน อาหาร บริการด้านการแพทย์ การออกกำลังกายและกีฬา เป็นต้น

นอกจากนี้ บทบาทหรือความรับผิดชอบในการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลต้องดำเนินการภายใต้บทบาท 3 ประการ ดังนี้

1.6.3.1 กำกับดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำการจัดระเบียบ เรือนจำและทัณฑสถานให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์

1.6.3.2 วางแผนกำหนดแนวการจัดระเบียบเรือนจำ และทัณฑสถาน ประสานและสนับสนุนเอื้ออำนวยให้การจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถาน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

1.6.3.3 จัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถานตามนโยบาย ของกระทรวงยุติธรรมกรมราชทัณฑ์และตามแนวทางที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 25 คน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มผู้บัญชาการ เรือนจำและกลุ่มผู้อำนวยการส่วนควบคุมส่วนใหญ่ที่ได้กล่าวว่า

“ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลัก มาตรฐานสากลต้องมีบทบาทหน้าที่ เช่น ถ้าในระดับผู้บริหารเรือนจำ เช่น ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือ ผบ. จำเป็นต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำการตรวจค้นผู้ต้องขัง การจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑ สถานให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ ระดับ ผอ.ส่วน จำเป็นต้องมี หน้าที่ในการวางแผน กำหนดแนวทางการตรวจค้นผู้ต้องขังให้สอดคล้องตามหลักสากล ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 ระดับเจ้าหน้าที่ จำเป็นต้องตรวจค้นผู้ต้องขังตาม หลักเกณฑ์ แนวทางที่กฎหมายกำหนด” (ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 17, 2561)

2. การพัฒนาระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล

การพัฒนาระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล ควรมีทิศทางเดียวกันในการดำเนินการจัดระเบียบเรือนจำให้สอดคล้องกับลักษณะทาง กายภาพของพื้นที่ การนำนโยบายหน่วยเหนือมาเป็นแนวทางปฏิบัติของการจัดระเบียบ เรือนจำโดยให้เจ้าหน้าที่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระเบียบเรือนจำ และทำตัวชี้วัด มาตรฐานการจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถานมาใช้เป็นเกณฑ์กำหนดกิจกรรมการจัด ระเบียบเรือนจำและทัณฑสถาน ให้ยึดมาตรฐานการทำงานเป็นหลัก เช่นเดียวกับการกำหนด ตัวชี้วัดในการดำเนินงานตามมาตรฐานเรือนจำ 10 ด้านของกรมราชทัณฑ์

นอกจากนั้น ควรใช้นโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์ของอดีต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมาเป็นแนวทางในการตรวจค้นผู้ต้องขัง กลุ่มผู้ศึกษามี ความเห็นว่า นโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์ สามารถนำมาใช้เพื่อให้เรือนจำ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของผู้ต้องขัง เพื่อป้องกัน การชุกซ่อนสิ่งของต้องห้ามภายในเรือนจำ ดังนั้น การพัฒนาระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังให้มี ประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล ควรดำเนินการดังนี้

2.1 การนำนโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์ มาเป็นแนวทาง ในการจัดระเบียบเรือนจำเพื่อเอื้ออำนวยต่อการตรวจค้นผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ

2.2 การนำระบบการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากลมาปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยผู้บริหารระดับสูงของเรือนจำ ควรมีการประชุมชี้แจงนโยบายกระทรวงยุติธรรม นโยบาย

กรมราชทัณฑ์ที่สำคัญ โดยเฉพาะนโยบายการจัดระเบียบเรือนจำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ต้องขังในเรือนจำ ได้เข้าใจและน่านโยบายที่กำหนดไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การกำหนดแผนหรือรูปแบบการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากลมาปฏิบัติในเรือนจำให้เป็นรูปแบบเดียวกัน โดยกรมราชทัณฑ์ต้องมีการกำหนดแผนหรือรูปแบบการตรวจค้นให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยมีระบบการตรวจค้นดังนี้

2.3.1 การตรวจค้นจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องขัง และมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสิ่งของต้องห้ามซุกซ่อนในร่างกาย ซึ่งต้องกระทำการตรวจโดยแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่ผ่านการฝึกด้านนี้มาเป็นพิเศษ โดยเจ้าหน้าที่จะต้องบันทึกทุกขั้นตอนของการตรวจ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เครื่องมือ คำสั่งอนุญาตจากผู้บัญชาการ เหตุผลของการตรวจครั้งนั้น การบันทึกต้องบันทึกไว้ในแบบฟอร์มการตรวจและในแบบประวัติผู้ต้องขังด้วย

2.3.2 การตรวจค้นกรณีพิเศษ ให้ประสานหน่วยงานภายนอกเข้าร่วมตรวจค้น

2.3.3 การตรวจค้นบุคคล อาคารสถานที่ และยานพาหนะ ให้ตรวจค้นอย่างเคร่งครัดและละเอียดถี่ถ้วน ไม่มีข้อยกเว้น เช่น การตรวจค้นผู้บริหารระดับสูง ควรให้เจ้าหน้าที่หญิงเป็นผู้ตรวจค้น เป็นต้น

2.3.4 มีการนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ และเครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน รวมถึงการใช้การสังเกตร่วมด้วย เช่น เครื่องบอดี้สแกน

2.3.5 ผู้บริหารเรือนจำจะต้องกำกับ ดูแลให้เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัด

2.3.6 จัดตั้งคณะทำงานด้านการข่าว วางตัวเจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขัง และบุคคลอื่นเป็นสายข่าวทั้งภายในและภายนอกเรือนจำ วิธีการหาข่าว ช่องทางในการให้ข่าว และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทั้งจากสื่อ บุคคลทั่วไป ญาติ ผู้มาติดต่อหน่วยงานและผู้ต้องขังที่กำลังจะได้รับการปล่อยตัว มีการวิเคราะห์ข่าวเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงและจัดเก็บข้อมูลด้านการข่าวอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะผู้ร้ายรายสำคัญ ผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์ และผู้ต้องขังคดีสำคัญ ๆ ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

2.4 จัดระเบียบร้านค้าสงเคราะห์ในเรือนจำ การจำหน่ายสินค้าในร้านสงเคราะห์ผู้ต้องขังเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดการสะสมของสัมภาระภายในเรือนจำ เนื่องจากผู้ต้องขังมักจะซื้อสินค้ากักตุนไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งเก็บไว้ใช้เองและนำไปขายต่อเพื่อทำกำไร และในเมื่อไม่สามารถใช้ให้หมดไปภายในวันเดียวจึงส่งผลให้มีสินค้าในตู้ล็อกเกอร์เกินความจำเป็นและเกินปริมาณที่อนุญาตให้จัดเก็บได้

อภิปรายผล

1. ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำ

การบังคับโทษทางอาญาในประเทศไทย มีกรมราชทัณฑ์ สังกัดกระทรวงยุติธรรมเป็นองค์กรหลักในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล การบริหารโทษและการจัดการลงโทษ โดยมีเรือนจำเป็นหน่วยงานหลักที่ตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งอาชญากรรม การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนให้ผู้เสียหาย ตลอดจนการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตามภารกิจหลักของกรมราชทัณฑ์คือ การควบคุมผู้ต้องขังให้ได้รับโทษตามคำพิพากษา ซึ่งผู้ต้องขังที่เข้ามาสู่เรือนจำนั้น ประกอบด้วยผู้ต้องขังที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งผู้ต้องขังที่กระทำความผิดครั้งแรก ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดติดนิสัย ผู้กระทำความผิดด้วยความประมาท รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้ต้องขังเจ็บป่วยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ แต่ภายใต้ความหลากหลายดังกล่าวเรือนจำต้องควบคุมผู้ต้องขังเหล่านั้นให้ได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านพื้นที่ งบประมาณ บุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ตลอดจนผู้ต้องขังประกอบอาชญากรรมด้วยวิธีลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการตรวจค้นผู้ต้องขังในเรือนจำกลุ่มเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า การขาดแคลนทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการสนับสนุนเงินงบประมาณของ กรมราชทัณฑ์ด้านตรวจค้นและการขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการควบคุมและตรวจค้นผู้ต้องขัง และเรือนจำยังประสบปัญหาด้านการนำนโยบายด้านการตรวจค้นลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ของเรือนจำจะส่งผลต่อการตรวจค้นผู้ต้องขังอีกทั้งเรือนจำยังประสบปัญหาด้านการหาข่าวในเรือนจำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการตรวจค้นผู้ต้องขังในด้านการขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณและด้านอาคารสถานที่ที่พบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความสอดคล้องงานศึกษาของดารณี พิบูลสิทธิ์ ที่ศึกษาเรื่องตัวแบบการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ต้องขังเขตควบคุมพิเศษเรือนจำความมั่นคงสูงในประเทศไทย ซึ่งพบว่า ปัญหาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ในการควบคุมที่ยังไม่เหมาะสมและปัญหาด้านงบประมาณในการพัฒนาเขตควบคุมพิเศษในเรือนจำความมั่นคงสูง เป็นปัญหาหลักในการบริหารจัดการระบบการควบคุมและตรวจค้นผู้ต้องขัง (ดารณี พิบูลสิทธิ์, 2554)

แต่อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดยังต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อให้มีความสอดคล้องกับกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะภารกิจด้านการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยพบว่าบทบาทหรือความรับผิดชอบในการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากล เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ในการตรวจค้นผู้ต้องขังต้องดำเนินการภายใต้บทบาท 3 ประการ ได้แก่

1) กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำการจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถานให้เป็นไปตามนโยบายกระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ 2) วางแผนกำหนดแนวการจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถาน ประสานและสนับสนุนเอื้ออำนวยให้การจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และ 3) จัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถานตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ และแนวทางที่กำหนด ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดระบบการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลที่ให้ความสำคัญว่าการตรวจค้นเป็นภารกิจที่สำคัญและหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ทำการตรวจค้นจึงต้องดำเนินการวางแผน ดำเนินการและจัดระบบการตรวจค้นภายใต้นโยบายและแนวทางที่หน่วยงานกำหนด โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยต่าง ๆ เนื่องจากหากเจ้าหน้าที่เกิดความประมาทหรือไม่มีความตระหนักรู้เพียงพอในการวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงาน ตลอดจนการกำกับดูแลไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จะทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับอันตราย และไม่มีความปลอดภัยในระหว่างการตรวจค้นและยังเป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการเรือนจำและทัณฑสถานอีกด้วย (กรมราชทัณฑ์ สำนักทัณฑวิทยา, 2558)

2. การพัฒนาระบบการตรวจค้นผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล

การพัฒนาระบบการตรวจค้นผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล ควรมีทิศทางเดียวกันในการดำเนินการจัดระเบียบเรือนจำให้สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ การนำนโยบายหน่วยเหนือมาเป็นแนวทางปฏิบัติของการจัดระเบียบเรือนจำโดยให้เจ้าหน้าที่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระเบียบเรือนจำ และทำตัวชี้วัดมาตรฐานการจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถานมาใช้เป็นเกณฑ์กำหนดกิจกรรมการจัดระเบียบเรือนจำและทัณฑสถาน ให้ยึดมาตรฐานการทำงานเป็นหลัก ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว โดยผลการศึกษาวิจัยพบว่าการพัฒนาระบบ การตรวจค้นผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล ควรดำเนินการดังนี้ 1) นำนโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์มาเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเรือนจำ 2) นำระบบการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากลมาปฏิบัติอย่างจริงจัง และ 3) กำหนดแผนหรือรูปแบบการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากล โดยกรมราชทัณฑ์ต้องกำหนดแผนหรือรูปแบบการตรวจค้นให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ว่าด้วยการจัดระเบียบสังคมที่จะเป็นวิถีทางที่คนในสังคมได้กำหนด เพื่อให้คนในสังคมยอมรับและร่วมกันปฏิบัติตาม ทำให้สังคมเกิดความสงบ เป็นระเบียบเรียบร้อย หากคนในสังคมคนใดกระทำผิดตามวิธีการที่กำหนด ก็จะถูกลงโทษจากคนในสังคมด้วยกัน แต่ถ้าหากคนในสังคมทำตามวิธีการที่กำหนดแล้ว ก็อาจจะได้รับการยกย่องชื่นชมหรือการให้ขวัญกำลังใจและเช่นเดียวกับการกำหนดตัวชี้วัดในการดำเนินงานตามมาตรฐานเรือนจำ 10 ด้านของกรมราชทัณฑ์ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2531) ซึ่งการกำหนดมาตรฐานเรือนจำของกรมราชทัณฑ์

ไทย มาจากแนวคิดที่ต้องการให้เรือนจำหรือทัณฑสถานทั่วประเทศ ได้มีตัวแบบทั้งทางกายภาพ และกลไกการปฏิบัติที่สมบูรณ์เป็นที่ยอมรับทั้งผู้ต้องขัง ผู้ปฏิบัติงาน สังคมภายนอก และมีความเป็นสากล (มณฑล ชันกสิกรรม, 2554)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยดังกล่าว สามารถตอบปัญหาการวิจัยในประเด็นว่า ระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังของเรือนจำในปัจจุบันยังไม่มีความเป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล โดยข้อจำกัดบางประการที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ต่อการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังของเรือนจำในปัจจุบันตลอดจนแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังของเรือนจำไทยมีประสิทธิภาพตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงวิชาการ ในประเด็นว่า ผลจากการศึกษาทำให้ทราบถึงระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังของเรือนจำในปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของระบบ การตรวจค้นตัวผู้ต้องขังของเรือนจำในปัจจุบัน และทำให้ได้รูปแบบหรือแนวทางเบื้องต้นที่มีประสิทธิภาพของการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังของเรือนจำตามหลักสากล ไปปฏิบัติในเรือนจำอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน อีกทั้ง ผลจากการศึกษาทำให้กรมราชทัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเรือนจำมีข้อมูลสำหรับการพัฒนาปรับปรุงการตรวจค้นผู้ต้องขังโดยเฉพาะการนำไปกำหนดแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการตรวจค้นผู้ต้องขัง และการขับเคลื่อนนโยบาย 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์ในเรื่องการจัดระเบียบเรือนจำของกรมราชทัณฑ์ไปปฏิบัติในเรือนจำต่อไป **ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาระบบการตรวจค้นตัวผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ** 1) กรมราชทัณฑ์ควรพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการตรวจค้นผู้ต้องขังที่มีประสิทธิภาพ และควรกำหนดแผนหรือรูปแบบการตรวจค้นตามหลักมาตรฐานสากลมาปฏิบัติในเรือนจำให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ 2) กรมราชทัณฑ์จะต้องให้เรือนจำทำการแยกขังผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ เช่น การแยกขังผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีออกจากนักโทษเด็ดขาด การแยกขังผู้ต้องขังวัยรุ่นหรือเด็กเยาวชนฝากขังจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนออกจากผู้ต้องขังผู้ใหญ่ การแยกขังผู้ต้องขังเพศที่สามออกจากผู้ต้องขังเพศชายและหญิง ซึ่งเรือนจำต้องจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและมีการแยกขังให้สอดคล้องกับประเภทและลักษณะของผู้ต้องขังดังกล่าว 3) กรมราชทัณฑ์ จำเป็นต้องนำแนวทางการกำหนดพื้นที่สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของเรือนจำ โดยพิจารณาตามประโยชน์ใช้สอยเพื่อผลของการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนีมาดำเนินการอย่างเคร่งครัด โดยการแบ่งแยกพื้นที่ออกเป็น 3 ประเภทเพื่อให้ง่ายและเอื้ออำนวยต่อการตรวจค้นในเรือนจำ คือ 3.1) พื้นที่ห้ามเข้า หมายถึง พื้นที่ของอาณาบริเวณของเรือนจำที่ห้ามมิให้ ผู้หนึ่งผู้ใดไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องขังหรือเจ้าหน้าที่เข้าสู่พื้นที่นี้โดยเด็ดขาด เช่น พื้นที่รอบกำแพง เรือนจำด้านใน ซึ่งถือเป็นพื้นที่ห้ามเข้าหรือพื้นที่อันตราย 3.2) พื้นที่

เฉพาะ หมายถึง พื้นที่หรืออาณาบริเวณของเรือนจำที่อนุญาตให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เท่านั้นเข้าไปในพื้นที่นี้ได้ เช่น พื้นที่รอบแดนต่าง ๆ ที่กั้นไว้เพื่อการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งพื้นที่รอบกำแพงภายนอก และ 3.3) พื้นที่ทั่วไป หมายถึง พื้นที่หรืออาณาบริเวณของเรือนจำที่อนุญาตเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่และผู้ต้องขังเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้ โดยผู้ต้องขังยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ในการใช้พื้นที่นั้น เช่น พื้นที่อาคารเรือนนอน โรงงานฝึกวิชาชีพ โรงเลี้ยง และสนามกีฬาออกกำลังกาย 4) กรมราชทัณฑ์ควรจัดระเบียบร้านค้าสงเคราะห์ในเรือนจำ การจำหน่ายสินค้าในร้านสงเคราะห์ให้ผู้ต้องขังให้เป็นมาตรฐานเพื่อให้การตรวจค้นมีประสิทธิภาพ 5) กรมราชทัณฑ์ และเรือนจำ ต้องเน้นการติดต่อสื่อสารและประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ เช่น มีการขอความร่วมมือในการตรวจค้นจากหน่วยงานทหาร ตำรวจ หรือจังหวัดในพื้นที่ เป็นต้น โดยมีการประชุมร่วมกัน มีการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป** ควรศึกษาเพิ่มเติมโดยกำหนดเป้าหมายเรือนจำที่สามารถดำเนินการจัดระเบียบเรือนจำหรือเรือนจำที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการตรวจค้นตามกรอบและมาตรฐานที่กรมราชทัณฑ์กำหนดให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค ทุกกลุ่มเรือนจำความมั่นคง เพราะบริบทของพื้นที่ที่ต่างกัน วัฒนธรรมของผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ที่ต่างกัน จะเป็นปัจจัยที่สะท้อนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานที่ต่างกันด้วย ตลอดจนต้องมีการวิจัยประเมินผลการจัดทำเรือนจำนำร่องด้านการควบคุมและการตรวจค้นเพื่อให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาเรือนจำที่มีประสิทธิภาพด้านการควบคุมเพื่อเป็นประโยชน์ในการเป็นแบบอย่างให้เรือนจำอื่น ๆ ของกรมราชทัณฑ์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย (2562) โดย ชิตลลิตา ธิติธรรมพุกกะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์ กองการเจ้าหน้าที่. (2562). รายงานข้อมูลอัตรากำลังของบุคลากรกรมราชทัณฑ์ ประจำปี พ.ศ. 2562. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์ กองการเจ้าหน้าที่.
- กรมราชทัณฑ์ กองแผนงาน. (2563). รายงานสถิติผู้ต้องขังกรมราชทัณฑ์. เรียกใช้เมื่อ 18 กรกฎาคม 2563 จาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>
- กรมราชทัณฑ์ สำนักทัณฑวิทยา. (2558). คู่มือการตรวจค้น. นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์ สำนักทัณฑวิทยา.

- ดารณี พิบูลย์ทิพย์. (2554). ตัวแบบการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ต้องขังเขตควบคุมพิเศษเรือนจำ ความมั่นคงสูงในประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2531). อาชญาวิทยา: สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 1. (15 สิงหาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 2. (15 สิงหาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 3. (23 สิงหาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 4. (23 สิงหาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 5. (25 สิงหาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 6. (10 กันยายน 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 7. (15 กันยายน 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 8. (20 กันยายน 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 9. (28 กันยายน 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนา ประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา ธิติธรรมพฤกษ์, ผู้สัมภาษณ์)

- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 10. (5 ตุลาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 11. (15 ตุลาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 12. (18 ตุลาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 13. (28 ตุลาคม 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 14. (4 พฤศจิกายน 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 15. (12 พฤศจิกายน 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 16. (20 พฤศจิกายน 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลท่านที่ 17. (24 พฤศจิกายน 2561). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. (จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ, ผู้สัมภาษณ์)
- มณฑล ชันกสิกรรม. (2554). ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารระบบการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2559). รายงานสรุปผลการพิจารณาหรือการดำเนินการตามข้อสั่งเกิดของกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.